

## VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 35/2009 vp

### Hallituksen esitys laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 20 päivänä lokakuuta 2009 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta (HE 202/2009 vp).

##### *Jaostovalmistelu*

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostossa, jolle liikennejaosto on antanut lausuntonsa.

##### *Asiantuntijat*

Hallinto- ja turvallisuusjaostossa on ollut kuultavana

- budjettisihteeri Niko Ijäs, valtiovarainministeriö.

Liikennejaostossa ovat olleet kuultavina

- budjettisihteeri Niko Ijäs, valtiovarainministeriö
- ylijohtaja Marjatta Kimmonen ja pääjohtaja Tuomas Pöysti, Valtiontalouden tarkastusvirasto
- controller Marja Heikkinen-Jarnola, liikenne- ja viestintäministeriö.

Lisäksi hallinto- ja turvallisuusjaosto on saanut kirjallisen lausunnon Valtiontalouden tarkastusvirastolta.

#### HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion talousarviosta annettua lakia. Lakiin lisättäisiin valtion taloushallinto-organisaation muodostamisen perusteita koskeva säännös ja valtion kirjanpitovelvollisuutta koskevia säännöksiä täydennettäisiin. Lisäksi toiminta- ja taloussuunnittelua, talousarviokirjanpidon seurantatarkkuutta ja kumulatiivisen ylijäämän käyttämistä koske-

via säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi. Laista kumottaisiin yliopistojen yliopistoyhtiöistä saamien tulojen nettobudjetointia, tulo- ja menorästejä, tarveainevarastojen kokoa ja varastotilioikeutta koskevat säännökset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2010 alusta.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Perustelut*

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutoksin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että esityksessä ei puututa lainkaan valtuusmenettelyyn liittyviin epäkohtiin. Saadun selvityksen mukaan valtuusmenettely on etenkin liikennehankkeiden budjetoinnin kannalta nykyisellään joustamaton ja valtuuden uusiminen ja seuranta aikaavievää ja työlästä.

Valtuusmenettely tarkoittaa käytännössä sitä, että päätettäessä uudesta hankkeesta sille myönnetään talousarviossa valtuus, jonka puitteissa sopimuksia voidaan tehdä. Valtuuden ohella talousarviossa myönnetään vuosittain määräraha, joka arvioidaan tarvittavan hankkeen etenemiseen kyseisen budjettivuoden aikana. Mikäli käyttämättä olevaa valtuutta halutaan käyttää seuraavana vuonna, se tulee uudistaa talousarviossa.

Menettely on koettu hankalaksi, sillä seuraavan vuoden talousarviota laadittaessa ei vielä ole tiedossa, paljonko sopimuksia tullaan tekemään vuoden loppuun mennessä ja kuinka suurelta osin valtuus on tarpeen uusina seuraavassa talousarviossa. Myös valtuuksien seuranta aiheuttaa paljon työtä. Tämä korostuu esimerkiksi liikennehankkeiden kohdalla, koska käynnissä on lukuisia eri tahtiin eteneviä hankkeita ja jokaista valtuutta seurataan erikseen. Tilanne olisi hallinnon kannalta selkeämpi, jos hankkeelle myönnetty sopimusvaltuus olisi voimassa koko rakentamisen ajan ilman uudistamistoimia.

Valtuusmenettely perustuu Suomen perustuslain 85 §:n 3 momenttiin. Sen mukaan talousarviossa voidaan antaa määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajoitettu valtuus sitoutua varainhoitovuonna menoihin, joita varten tarvittavat määrärahat otetaan seuraavien varainhoitovuosien talousarvioihin. Myös valtion talousarviosta annettun lain (423/1988) 10 §:n mukaan valtuutta saadaan käyttää sen varainhoitovuoden aikana, jonka tulo- ja menoarvioon se on otettu. Valtiovarainministeriön antamissa talousarvion laadintaohjeissa todetaan, että valtuus voidaan uusia ainoastaan perustellusta syystä.

Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei sisällä muutosehdotuksia edellä mainittuihin säädöksiin. Valtiovarainvaliokunta korostaa, että valtuusmenettelyyn liittyvää seurantajärjestelmää on kuitenkin kehitettävä perustuslain ja valtion talousarviosta annetun lain asettamissa puitteissa siten, että valtuuden seuraaminen ja uusiminen eivät aiheuta kohtuuttoman paljon hallinnollista työtä.

Valiokunta viittaa aiempiin kannanottoihinsa ja korostaa myös tässä yhteydessä, että budjetointimenettelyä on perusteltua kehittää muutoinkin siten, että hankkeet voidaan toteuttaa taloudellisesti tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

*Voimaantulosäännös.* Hallituksen esityksessä tilivirasto-käsite korvataan termillä kirjanpitoyksikkö. Tilivirasto-käsite esiintyy kuitenkin esim. laissa Valtiontalouden tarkastusvirastosta ja eduskunnan tilisäännössä. Selkeyden vuoksi valiokunta ehdottaa voimaantulosäännökseen lisäystä siitä, että viittauksella tilivirastoon muualla laissa tarkoitetaan kirjanpitoyksikköä.

**Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin sellaisenaan paitsi voimaantulosäännöksen 3 momentti muutettuna seuraavasti:*

**Valiokunnan muutosehdotus**

-----  
Valtiovarainministeriö määrää ajankohdan, josta alkaen tilivirasto ryhtyy toimimaan 12 a §:ssä tarkoitettuna kirjanpitoyksikkönä. Muualla laissa oleva viittaus tilivirastoon tarkoittaa viittausta tässä laissa tarkoitettuun kirjanpitoyksikköön.  
-----

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk	Kirsi Ojansuu /vihr
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Heikki A. Ollila /kok
jäs.	Tarja Filatov /sd	Markku Rossi /kesk
	Bjarne Kallis /kd	Matti Saarinen /sd
	Kyösti Karjula /kesk	Petri Salo /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Sari Sarkomaa /kok (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas (osittain)	Minna Sirnö /vas
	Reijo Laitinen /sd	Pia Viitanen /sd
	Mika Lintilä /kesk	vjäs. Esko Ahonen /kesk
	Olli Nepponen /kok	Hanna-Leena Hemming /kok
	Tuija Nurmi /kok	Matti Kauppila /vas (osittain).

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Mari Nuutila  
valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko.